

برجام فایده‌ای نخواهد داشت اما خسارتهایش ادامه خواهد داشت

اظهارات اخیر وزیر امور خارجه در تلویزیون بار دیگر، بی‌خاصیتی و در عین حال دامنه‌دار بودن خسارتهای برجام را نشان داد.

به گزارش سایت خبری پرسون، روزنامه کیهان در ستون خبر ویژه خود نوشت: سید عباس عراقچی در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری در حالی که فایده‌مندی برجام را رد کرده و می‌گفت «برجام به شکل موجود قابل احیا نیست»، اذعان کرد مکانیسم تعبیه شده موسوم به اسنپ بک (ماشه) در برجام می‌تواند برای ایران مشکل‌ساز شود.

وزیر امور خارجه در این گفت‌وگو اظهار کرد: اکنون اگر مذاکرات هسته‌ای شروع بشود، برجام دیگر خاصیت سابق را ندارد و به شکل موجود و عین متن فعلی قابل احیا نیست. ممکن است به عنوان یک مرجع مورد استفاده قرار گیرد ولی برای ما خاصیت سابق را ندارد و باید وارد مذاکراتی شویم که به یک توافق ممکن برسیم.

وی گفت: الان مذاکرات جدید شروع نشده است. البته اگر مذاکرات جدید شروع شود فرصت محدودی خواهد داشت چرا که در اکتبر ۲۰۲۵ (مهر ۱۴۰۴) زمان پایان قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت خواهد بود. زمانی که آن قطعنامه به شکل خودکار منحل شود مکانیسم‌هایی چون اسنپ بک کارایی نخواهند داشت. لذا احتمالاً قبل از آن اگر توافق جدیدی میان طرفین حاصل نشود ما با شرایط بحرانی روبه‌رو خواهیم بود و ممکن است کشورهای اروپایی که هنوز در برجام هستند به دنبال استفاده از مکانیسم اسنپ بک باشند.

اظهارات وزیر امور خارجه درباره تهدید مکانیسم اسنپ بک یا همان ماشه در حالی است که آقای ظریف وزیر وقت امور خارجه، اواخر شهریور ۱۳۹۹ ادعا کرده بود: چیزی به نام اسنپ بک در برجام وجود ندارد.

محمد جواد ظریف در برنامه گفت‌وگوی ویژه اظهار کرده بود: کلیه اعضای شورای امنیت و به استثنای آمریکا و یک کشور دیگر رسماً اعلام کردند، اقدام آمریکا را به رسمیت نمی‌شناسند. دو حالت دارد: یک زمان که کشورها با آمریکا مخالفند و زمانی که معتقدند آمریکا جایگاهی ندارد. الان حالت دوم را داریم و کشورها معتقدند آمریکا جایگاهی ندارد.

وزیر امور خارجه با اشاره به قطعنامه آمریکا به شورای امنیت برای تمدید محدودیت‌های تسلیحاتی ایران بیان کرد: آنها این قطعنامه ۳۵ بندی را به چهاربندی تغییر دادند که حتی نیاز به وتو هم پیدا نکرد، ولی این‌جا یک وضعیت متفاوت است؛ ۱۳ کشور به رئیس شورای امنیت نامه نوشتند و گفتند، اقدام آمریکا برای استفاده از سازوکار ماشه و هم اسنپ بک که آمریکا استفاده می‌کند، هیچ‌یک در قطعنامه ۲۲۳۱ و برجام نیامده است.

البته آقای ظریف که سال ۹۹ وجود مکانیسم اسنپ بک را انکار می‌کرد، اواخر مهر پارسال اظهار کرد: اگر سه کشور اروپایی از اسنپ بک استفاده نمی‌کنند به خاطر این است که آنها می‌دانند که اسنپ بک بدون سر و صدا نخواهد بود و حتماً تبعاتی دارد و الان چون با بحران بین‌المللی روبه‌رو هستند و با شرارت‌های رژیم صهیونیستی هم دومین بحران در منطقه و خاورمیانه رقم خورده، حتماً تمایل ندارند بحران دیگری را به آن اضافه کنند.

او همچنین چند ماه قبل در تبلیغات انتخاباتی در تلویزیون در اظهارنظر متناقض دیگری ادعا کرد: تنها کشوری که از اسنپ بک برجام استفاده کرده است، جمهوری اسلامی ایران است. ۵ سال است که این کار را انجام می‌دهیم (!)

فارغ از فقره طنز اخیر در اظهارات ظریف، خلاصه ماجرا این است که طرف ایرانی با وجود پرداخت هزینه‌های هنگفت در برجام، امیدی به گرفتن حق خود طبق متن معیوب و بی‌تضمین برجام ندارد اما می‌داند که ابزار شیطنت‌آمیز دیگری علیه ایران (با کوتاهی تیم مذاکره‌کننده) به نام مکانیسم ماشه تعبیه شده است!

یادآور می‌شود ساز و کار اسنپ بک یا همان ماشه، به طرف اروپایی این اجازه را می‌دهد که به صرف بهانه‌جویی بتواند تحریم‌های جمع شده ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ را یک‌جا و بدون نیاز به جلب نظر دیگر اعضای شورای امنیت برگرداند! طبق این مکانیسم، اگر یکی از طرف‌ها به این جمع‌بندی برسد که طرف دیگر به تعهداتش پایبند نیست، می‌تواند به کمیسیون مشترک شکایت کند. اگر در بازه زمانی ۳۵ روزه، موضوع شکایت آنگونه که شاک می‌خواهد حل و بررسی نشود، شاک می‌تواند موضوع حل نشده را به عنوان دلیلی برای توقف اجرای تعهدات برجام در نظر بگیرد و شورای امنیت را مطلع کند. پس از آن، شورا ۳۰ روز فرصت دارد تا درباره استمرار تعلیق تحریم‌ها یا بازگرداندن آنها، قطعنامه صادر کند.

اگر در این مدت، شورا نتواند قطعنامه‌ای صادر کند، تمام تحریم‌های قبل از برجام، به طور خودکار بازمی‌گردند و قابل وتو از سوی اعضای دائمی شورا (چین و روسیه) نیست بلکه «عدم بازگشت تحریم‌ها» قابلیت وتو دارد. یعنی رأی‌گیری برای «بازگشت تحریم‌ها» انجام نمی‌شود بلکه برای «ادامه تعلیق تحریم‌ها» انجام می‌شود که حتی اگر شورا به آن رأی ندهد، یک عضو دارای حق وتو می‌تواند رأی را وتو کرده و عملاً تحریم‌ها بازگردند.